AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

TAJNE

Egz. Nr 2

kpt PIKUŁA

Właściwości organizacji i prowadzenia obrony rubieży wodnej przez DP

REMBERTÓW KWIECIEŃ 1956

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

TAJNE

Egz. Nr 2

kpt PIKUŁA

Właściwości organizacji i prowadzenia obrony rubieży wodnej przez DP

REMBERTÓW KWIECIEŃ 1956

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
Im. gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

/-/ S T R A S S E R - płk.

Dnia 29.2.56r.

T A J N E

Egz. nr ...

Kurs II rok 1955/56.

kpt. P I K U Ł A

WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI I PROWADZENIA OBRONY RUBIEŻY WODNEJ PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY.

REMBERTÓW M a r z e c 1956r.

PLAN WYKŁADU:

III I. ZNACZENIE RZEK JAKO PRZESZKÓD W DZIAŁANIACH BOJOWYCH.

III-1 II. OGÓLNE ZASADY OBRONY RUBIEŻY WODNEJ PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY.

1. Sposoby obrony rubieży wodnej:

A. Obrona rubieży wodnej przez dywizję piechoty na własnym brzegu;

B. Obrona rubieży wodnej przez dywizję piechoty na przeciwległym brzegu;

a/ obrona rubieży wodnej przez dywizję piechoty całością sił na przeciwległym brzegu;

b/ obrona rubieży wodnej przez dywizję piechoty na obydwu brzegach.

III 2. Możliwości bojowe i normy wzmocnienia dywizji piechoty.

III-5 3. Ugrupowanie bojowe.

III-7 4. Rozbudowa inżynieryjna pasa obrony dywizji piechoty.

III-6 5. Organizacja systemu ognia.

III-3 III. WŁASCIWOSCI ORGANIZACJI OBRONY RUBIEŻY WODNEJ PRZEZ DOWÓDCE DP.

III-B.1,3 a/ Właściwości wypracowania decyzji do obrony i organizacji współdziałania przez dowódcę DP.

III-3,3 b/ Organizacja zabezpieczenia bojowego działań.

IV. PROWADZENIE WALKI PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY W OBRONIE PRZESZKODY WODNEJ.

III-10 1. Walka z podchodzącym nieprzyjacielem do rzeki, celem niedopuszczenia do forsowania z marszu i wzbronienia zajmowania rejonów ześrodkowania i wyjściowych do forsowania.

III-10,11 2. Walka w celu odparcia natarcia nieprzyjaciela forsującego rzekę i utrzymania przedniego skraju obrony.

III-11 3. Walka w celu zniszczenia nieprzyjadiela który włamał się w głąb obrony.

WNIOSKI OGÓLNE.

I. ZNACZENIE RZEK JAKO PRZESZKÓD W DZIAŁANIACH BOJOWYCH.

Na wszystkich teatrach działań wojennych wszystkich kontynentów spotykamy wielką ilość rzek. Rzeki te zależnie od swej szerokości stanowią większą lub mniejszą naturalną przeszkodę wodną, utrudniającą prowadzenie współczesnych działań zaczepnych. Na to wskazuje już doświadczenie pierwszej wojny światowej, gdzie wiele bitew związanych jest z nazwami rzek, na przykład bitwa nad Sommą, Marną, Dunajem, Dnieprem itd. Nazwy te nie są przypadkowe. Na skutek bowiem charakteru tych przeszkód naturalnych walki na nich były bardziej uporczywe i krwawe. Strona nacierająca, by pokonać te przeszkody, zużywać musiała dodatkowe siły i środki, poświęcać dużo czasu oraz ponosić znaczne straty.
I odwrotnie - strona broniąca się w oparciu o przeszkodę wodną miała możność zorganizowania mniejszymi siłami bardziej trwałej obrony. Znaczenie rzek jako przeszkód wzrosło jeszcze bardziej na skutek pojawienia się broni maszynowej i broni ciężkiej, a w szczególności czołgów.

Dużą rolę odegrały również rzeki i w drugiej wojnie światowej, szczególnie jako przeszkody dla wojsk pancernych i zmechanizowanych.

Niemało jednostek faszystowskich Niemiec zostało rozbitych nad takimi rzekami jak: NEWA, DNIEPR, DNIESTR, DON WOŁGA i innych, na których wojska Armii Radzieckiej organizowały obronę w czasie WIELKIEJ WOJNY NARODOWEJ ZWIAZKU RADZIECKIEGO.

Rzeka odpowiednio przygotowana do obrony przy zastosowaniu współczesnych środków walki może stać się poważną przeszkodą dla nacierającego. Uniemożliwia ona nacierającemu wykonanie uderzenia równocześnie wszystkimi siłami z brzegu na którym się znajduje. Nacierający, zanim wykona natarcie swoimi głównymi siłami, zmuszony jest w początkowym okresie zdobyć dostatecznej wielkości przyczółek, następnie przeprawić na niego większą ilość sił i środków, przede wszystkim czołgów i artylerii przeciwpancernej.

Natomiast strona broniąca się, wykorzystując naturalną przeszkodę wodną, może organizować bardziej trwałą obronę siłami mniejszymi zdolną odeprzeć silniejszego ilościowo nieprzyjaciela dążącego do sforsowania rzeki.
W oparciu o rzekę broniący się ma szerokie możliwości przeprowadzenia manewru swoimi siłami i środkami i zorganizowania na zagrożonych kierunkach odpowiednio silnej obrony.

Wprowadzenie na pole walki takiego środka masowego niszczenie jakim jest broń atomowa pozwala przypuszczać, że nieprzyjaciel wykorzysta go w celu zapewnienia sobie przewagi i ułatwienia forsowania na głównych kierunkach uderzenia. Istnienie rzeki rozdzielającej ugrupowanie wojsk walczących, w zależności od jej szerokości, pozwala nacierającemu użyć broń atomową już na pierwszą pozycję obrony. Dlatego też, obrońca winien zawsze organizować obronę w warunkach zagrożenia użycia broni atomowej, zwracając szczególną uwagę na inżynieryjną rozbudowę struktury obrony na zagrożonych kierunkach, oraz na organizację silnych odwodów, których rozmieszczenie winno zapewnić dogodne użycie ich na zagrożone kierunki dla zamknięcia wyłomu dokonanego wybuchem bomby atomowej, lub dla wykonania kontrataku.

Organizując obronę rzeki przygotowuje się ją przede wszystkim jako obronę odporną na próby forsowania i lądowania nieprzyjaciela na środkach przeprawowych, a także odporną na działanie desantów powietrznych, których działania należy spodziewać się już w taktycznej głębokości obrony. Celem działań desantów będzie odciągnięcie odwodów obrony od rejonów przepraw, względnie uchwycenie ważnego obiektu, który ułatwi rozwinięcie powodzenia po sforsowaniu rzeki.
Dlatego też powstaje konieczność, poza organizacją odwodów ogólnowojskowych, tworzenie takiego elementu ugrupowania jakim jest odwód przeciwdesantowy i rozmieszczenia go w pobliżu prawdopodobnych rejonów desantowania nieprzyjaciela.

Należy podkreślić, że w obecnych warunkach, przy współczesnych środkach forsowania, rzeka niebroniona lub słabo broniona, nie stanowi zbyt wielkiej przeszkody. Dlatego też istnieje konkretne pojęcie obrony rzeki, a nie obrony za rzeką.

Pojęcie to wskazuje na konieczność wykorzystania rzeki jako przeszkody w systemie obrony.

Znaczenie rzek jako przeszkód zależy od:

- szerokości rzeki;
- głębokości i szybkości prądu;
- stanu wody w korycie rzeki;
- charakter brzegów;
- gruntu doliny rzeki i dna;
- istnienia wysp i brodów;
- charakteru terenu z obu stron rzeki;
- istnienia urządzeń hydrotechnicznych, które mogłyby być wykorzystane dla zmiany lub niespodziewanego zwiększenia wody w korycie rzeki;
- pogody i pory roku.

Wyżej wymienione cechy wywierają poważny wpływ na sposoby forsowania rzeki przez nieprzyjaciela. Im szersza rzeka, tym więcej czasu nieprzyjaciel musi zużyć na forsowanie, tym dłużej trwać musi walka o uchwycenie przyczółka, tym większe straty poniesie nieprzyjaciel w toku forsowania.

II. OGÓLNE ZASADY OBRONY RUBIEŻY WODNEJ PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY.

1. Sposony obrony rubieży wodnej.

Dywizja piechoty może bronić rubieży wodnej w następujący sposób:

A. Całością sił na własnym brzegu, wykorzystując rzekę w systemie swej obrony;

B. Na przeciwległym brzegu - organizując przyczółek. W tym wypadku może bronić się:

a/ całością sił na przeciwległym brzegu organizując przyczółek;

b/ częścią sił na przeciwległym brzegu, pozostałymi siłami na własnym brzegu.

a/ Obrona rubieży wodnej przez dywizję piechoty na własnym brzegu.

Dywizja piechoty do organizacji obrony rubieży wodnej na własnym brzegu może przejść w wyniku niepomyślnych prób forsowania w toku rozwijania natarcia w głębi obrony nieprzyjaciela, lub w toku walki obronnej, organizując zawczasu obronę kolejnego pasa bez styczności z nieprzyjacielem.

Ten sposób obrony rzeki pozwala organizować obronę dywizji piechoty w szerszym pasie, przy mniejszej ilości sił i środków, zapewniając tym samym możliwość masowania sił i środków na kierunkach, gdzie w danym okresie przygotowuje się nową operację zaczepną.

Doświadczenia działań bojowych w Wielkiej Wojnie Narodowej Związku Radzieckiego pokazały, że obrona organizowana na własnym brzegu posiada szereg dodatnich cech, które wykorzystuje obrońca.

Najważniejsze z nich to:

- nieprzyjaciel nie może wykonać jednoczesnego uderzenia na całym odcinku i nie może jednocześnie użyć wszystkich swych sił przeznaczonych do ataku przedniego skraju, a działania jego będą prowadzone na kierunkach, gdzie zamierza on uchwycić przyczółki. Dlatego też obrońca będzie mógł niszczyć forsującego npla częściami, w miarę jego podchodzenia i przeprawiania się;
- możliwości nieprzyjaciela co do wsparcia swych walczących wojsk będą zależne od jakości przepraw i ich przepustowości. Dlatego też należycie zorganizowany system ognia na przeprawy pozwoli obrońcy nietylko zahamować lub zerwać przeprawę, ale jednocześnie z tym i samo natarcie;

- istnienie rzeki w znacznym stopniu ułatwia budowę umocnień inżynieryjnych i pozwala na organizację należytego systemu ognia przed przednim skrajem i na przeprawy nieprzyjaciela.

Obok szeregu dodatnich cech ułatwiających organizację obrony, ten sposób obrony rubieży wodnej przez dywizję piechoty posiada ujemne strony, z których najważniejsze są:

- jeżeli na kierunku obrony planowane jest w przyszłości przejście do działań zaczepnych, to zachodzi konieczność organizacji przełamania z forsowaniem przeszkody wodnej;
- ten sposób obrony rubieży wodnej ułatwia nieprzyjacielowi wybór i urządzenie odcinków przeprawy i organizację prowadzenia rozpoznania przeszkody wodnej;
- rzeka utrudnia prowadzenie rozpoznania własnym naziemnym organom rozpoznawczym, a każde ich działanie w głąb ugrupowania nieprzyjaciela związane jest z organizacją przeprawy dla nich.

B. Właściwości obrony rubieży wodnej przez dywizję piechoty na przeciwległym brzegu.

Do obrony przeciwległego brzegu dywizja piechoty najczęściej przejdzie w wyniku pomyślnych działań zaczepnych, w których udało się naszym wojskom uchwycić przyczółki na rzece, lub w wyniku walki obronnej, której celem było powstrzymanie natarcia nieprzyjaciela i stworzenie warunków do przejścia naszych wojsk do działań zaczepnych.
W takim wypadku dywizja piechoty może bronić się:

a/ całością sił na przeciwległym brzegu organizując przyczółek;
b/ częścią sił na przeciwległym brzegu, pozostałymi siłami na własnym brzegu.

W obydwu wypadkach organizacja tego sposobu obrony rzeki wymagać będzie dostatecznej ilości sił i środków i nastawiona będzie na zapewnienie dogodnych warunków do przejścia własnych wojsk do działań zaczepnych.

W zależności od rozbudowy inżynieryjnej struktury obrony, na przeciwległym brzegu może być rozbudowany cały główny pas obrony i wtedy dla dywizji piechoty będzie to obrona rubieży wodnej na przeciwległym brzegu, lub też dwie pozycje głównego pasa będą na przeciwległym brzegu, trzecia pozycja rozbudowana będzie na własnym brzegu, wtedy dla dywizji piechoty będzie to obrona na obydwu brzegach.

ad a/ Organizacja obrony na przeciwległym brzegu przez dywizję piechoty daje naszym wojsko szereg ułogodnień:

- stwarza dogodne warunki naszym wojskom dla rozpoczęścia działań zaczepnych wykluczając konieczność forsowania rzeki;
- wyklucza możliwość niespodziewanego przejścia nieprzyjaciela do działań zaczepnych z forsowaniem przeszkody wodnej;
- pozbawia nieprzyjaciela możliwości prowadzenia rozpoznania rzeki przez jego organa naziemne;
- stwarza dogodne warunki wykorzystania własnej flotylli rzecznej dla wsparcia i zaopatrzenia broniących się wojsk.

Ujemną cechą takiego sposobu obrony jest to, że: po pierwsze w znacznym stopniu utrudniona jest pomoc dla broniących się wojsk na przeciwległym brzegu, a także ich wsparcie i współdziałanie z nimi; po drugie: powierzchnia bronionego pasa dywizji z zasady będzie mniejsza i stąd uderzenia atomowe na ugrupowanie dywizji będą odnosiły większe skutki i utrudniają ich likwidację.

Przy tym sposobie obrony rzeki, dywizja piechoty zazwyczaj będzie organizowała obronę na normalnym froncie wykorzystując szeroko inżynieryjną rozbudowę całego głównego pasa.

Jeżeli jedno ze skrzydeł dywizji piechoty przylega do brzegu to wówczas pozycje obrony będą miały zazwyczaj półowalną formę. W tym wypadku szczególna uwaga dowódcy dywizji winna być skierowana na umocnienie skrzydła przylegającego do rzeki, wydzielając do tego celu część artylerii ze

stanowiskami ogniowymi na własnym brzegu i organizując szczególnie silny system ognia na tym skrzydle.

Przedni skraj obrony wybiera się w miarę możliwości na takiej odległości, by umożliwić rozbudowę całego głównego pasa na przeciwległym brzegu, a tym samym wykluczyć możliwość prowadzenia obserwowanego ognia artylerii nieprzyjaciela na mosty i przeprawy.

Pas obrony dywizji winien mieć dobrze rozwiniętą sieć transzei i silnie rozbudowany system zapór, tak by wojska broniące go, miały możliwość stawiania silnego oporu na każdym kierunku natarcia nieprzyjaciela.

Ugrupowanie dywizji piechoty, skład poszczególnych elementów ugrupowania, ich zadania oraz wzmocnienie DP nie odbiegają od zasad obrony w normalnych warunkach.

Dywizja piechoty w obronie na przeciwległym brzegu winna być przygotowana do walki samodzielnej, a niejednokrotnie do walki bez otrzymywania dodatkowych zapasów. Dlatego też Dca dywizji organizując walkę winien zwrócić uwagę na dodatkowe zgromadzenie zapasów amunicji, MPS i żywności.

Dywizja piechoty na przeciwległym brzegu może organizować obronę w ramach KA lub samodzielnie. W tym ostatnim wypadku obydwa skrzydła dywizji przylegać będą do rzeki, przy czym pozycje będą miały kształt półowalny i wielkość poszczególnych pozycji będzie różna w zależności od odsunięcia od brzegu.

Szczególną uwagę przy takiej obronie dowódca dywizji winien zwrócić na zabezpieczenie skrzydeł.

ad b/ Obrona dywizji piechoty na obydwu brzegach rzeki występuje wtedy, gdy ugrupowanie bojowe dywizji jest rozdzielone przeszkodą wodną, przy czym przeszkoda wodna z zasady nie jest zbyt szeroka. Siły dywizji piechoty, broniące rubieży wodnej na poszczególnych brzegach, mogą być różne, zależnie od wyniku dotychczasowych działań wojsk własnych i zamiaru walki dowódcy korpusu.

Praktyka działań Armii Radzieckiej w Wielkiej Wojnie Narodowej Zw.Radz. wykazała, że aby załamać uderzenie nieprzyjaciela i niepozwolić mu po przełamaniu przedniego skraju obrony na forsowanie rzeki z marszu, najcelowiej jest dywizję ugrupować w ten sposób, by na przeciwległym brzegu posiadała ona swój pierwszy rzut, rozmieszczony w dwóch pozycjach, a na własnym brzegu drugi rzut trzeciej pozycji.

Taka organizacja obrony ma to do siebie, że nieprzyjaciel po przełamaniu pierwszej i drugiej pozycji głównego pasa napotyka na przeszkodę wodną silnie umocnioną zaporami inżynieryjnymi i bronioną wojskami obsadzającymi trzecią pozycję.

W ten sposób broniona rzeka winna zmusić nieprzyjaciela do ponownego organizowania natarcia, w tym wypadku już w połączeniu z pokonaniem przeszkody wodnej, a naszym wojskom daje dodatkowy czas na umocnienie obrony na zagrożonym kierunku i przeprowadzenia niezbędnego przegrupowania i przedsięwzięć koniecznych dla umocnienia obrony.

Jednak w ten sposób organizowana obrona ma też swoje ujemne strony:

pierwsze: rzeka rozdziela ugrupowanie dywizji piechoty na dwie części, a tym samym komplikuje współdziałanie, manewr, dowodzenie wojskami i zaopatrywanie wojsk broniących się na przeciwległym brzegu.

drugie: Wsparcie wojsk broniących się na przeciwległym brzegu w toku walki, a także wykonanie kontrataku drugim rzutem /odwodem/ dywizji jest utrudnione, a czasem niemożliwe.

Dla zmniejszenia tych ujemnych stron, dowódca dywizji powinien obowiązkowo przedsięwziąć następujące czynności:

- zbudować możliwie jaknajwiększą ilość przepraw, co przy nieznacznej szerokości rzeki zwykle nie wymaga większej ilości sił i środków i długiego czasu budowy;

- wybudowane przeprawy winny być dokładnie zamaskowane przed naziemną i powietrzną obserwacją nieprzyjaciela, a także silnie bronione ogniem artylerii przeciwlotniczej.

Ugrupowanie dywizji piechoty może być różne, nie mniej jednak na ważniejszych kierunkach z uwagi na konieczność załamania natarcia nieprzyjaciela jeszcze przed rzeką, najczęściej spotykane będzie ugrupowanie w dwa rzuty, przy szerokości pasa obrony jak na normalnym froncie.

Elementy ugrupowania bojowego, ich skład, zadania będą takie jak w obronie w normalnych warunkach niemniej jednak ich rozmieszczenie będzie różne, szczególnie tych elementów ugrupowania dywizji, które przeznaczone są do wzmocnienia obrony pułków piechoty pierwszego rzutu, AOPpanc OPanc, OZap/.

Najczęściej te elementy ugrupowania dywizji z uwagi na konieczność użycia ich w rejonie ugrupowania pułków pierwszego rzutu, rozmieszczone będą na przeciwległym brzegu, co pozwoli odciążyć przeprawy w momencie wychodzenia drugiego rzutu dywizji do kontrataku.

Szczególną uwagę poświęca dowódca dywizji organizacji obrony przeciwpancernej pierwszej i drugiej pozycji wydzielając do wzmocnienia pułków pierwszego rzutu większą część przydzielonej artylerii przeciwpancernej.

Pierwszorzędnej wagi nabiera organizacja obrony przepraw i mostów na rzece, do obrony których postawione winny być artyleryjskie odwody ppanc pułków i dywizji, rejony przeciwpancerne dywizji i dywizjony armatnie ze składu PGA.
DGA winna być tak rozmieszczona, by posiadała jaknajlepsze warunki do manewru w czasie walki w głębi naszej obrony, Najcelowiej będzie ją rozmieścić na obydwu brzegach rzeki.

W wykładzie omówiono różne sposoby organizacji obrony rubieży wodnej przez dywizję piechoty. Doświadczenia Armii Radzieckiej w drugiej wojnie światowej pokazują nam , że najczęściej spotykanym sposobem obrony rubieży wodnej był wariant obrony jej na własnym brzegu i dlatego ten wariant zostanie omówiony w niniejszym wykładzie.

2. Możliwości bojowe i normy wzmocnienia dywizji piechoty.

Obliczając możliwości dywizji piechoty przy obronie rubieży wodnej należy w każdym wypadku uwzględnić ważność bronionego kierunku, pojemność kierunków łatwodostępnych do działania oraz szerokość kierunków trudnodostępnych lub zupełnie niedostępnych do forsowania przez nieprzyjaciela.

Piechota:

Możliwości dywizji w piechocie będą różne i zależne od powyższych czynników. Przeciętnie w terenie dogodnym do działania przyjmiemy, że każdy batalion może bronić rejonu o szerokości do 3 km. Wychodząc z tego, że dywizja będzie miała pięć-sześć baonów w pierwszym rzucie to pas obrony jej może wynosić w tym wypadku 15-18 km.
Jednak teren przyległy do rzeki jest w większości wypadków podmokły, poprzecinany strumykami, odgałęzieniami rzek, przybrzeżnymi jeziorami, co stwarza warunki do przydzielenia baonom szerszych rejonów obrony wg zasad obrony na szerokim froncie do 5 km/.

Jeżeli przyjąc, że około dwa-trzy baony pierwszego rzutu będzie broniło się na szerokim froncie, to mogą one obsadzić odcinek 10-15 km, pozostałe 2-3 baony broniąc się na normalnym froncie mogą obsadzić odcinek 6-9 km. Ogólnie w tym wypadku dywizja piechoty może bronić pasa 16-24 km.

Artyleria do ognia pośredniego.

Potrzeby w artylerii do ognia pośredniego będą różne i zależne od czynników omówionych wyżej.
Zawsze jednak należy pamiętać by PGA w pułku broniącym się na głównym kierunku była w sile nie mniej dwóch dyonów. DGA 2-3 dyony. Dla zabezpieczenia pozostałych pułków w zależności od ważności bronionych kierunków należy przewidzieć 2-3 dyony; w sumie dywizja potrzeba 6-8 dyonów artylerii do ognia pośredniego.

Dywizja posiada 6 dyonów, czyli może ona otrzymać do dwóch dyonów, lub też bronić się z organiczną artylerią. Na kierunkach szczególnie ważnych dywizja może otrzymać wzmocnienie zbliżone do warunków normalnej obrony.

Artyleria przeciwpancerna:

Artylerii przeciwpancernej w większości wypadków dywizja nie otrzyma, gdyż posiadanie przez środki przy zastosowaniu odpowiedniego manewru zabezpieczają niezbędne nasycenie.

Jednak w wypadku, gdy dywizja piechoty broni się na głównym wysiłku obrony KA i teren w całym pasie obrony dywizji jest dogodny do działania czołgów npla, może ona otrzymać wzmocnienie do pułku artylerii przeciwpancernej.

Ponadto dywizja piechoty może otrzymać:

- do pułku artylerii przeciwlotniczej;
- do batalionu saperów;
- do kompanii plecakowych miotaczy ognia;
- do plutonu rozpoznania chemicznego i promieniowania;
- do plutonu odkażania uzbrojenia.

3. Ugrupowanie bojowe:

Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty zależy od kierunków, na którym organizuje obronę, zadania, stanu i położenia sił własnych, możliwości nieprzyjaciela, charakteru rzeki i terenu.

W każdym wypadku winno ono odpowiadać zamiarowi walki dowódcy dywizji.

Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty przy obronie rubieży wodnej składa się z tych samych elementów co w obronie na normalnym froncie z tym,że:

- w większości wypadków dywizja ugrupowana będzie w jednym rzucie w zachowaniem silnego odwodu;

- odwód / drugi rzut/ może być rozmieszczony całością sił na zagrożonym kierunku, lub też może być rozmieszczony w dwóch miejscach z uwagi na możliwość działania nieprzyjaciela na dwóch oddalonych od siebie kierunkach;
- użycie odwodów będzie wcześniejsze ze względu na konieczność szybkiej likwidacji włamania, a w związku z tym kontrataki mogą być wykonywane z bliższych podstaw wyjściowych / w stosunku do przedniego skraju obrony/;
- znaczenie i rola artyleryjskich odwodów ppanc i oddziałów zaporowych znacznie wzrasta i jeśli dywizja piechoty otrzymała wzmocnienie w artylerii przeciwpancernej, to może organizować nawet dwa AOPpanc nastawione do działania na rubieżach bardziej wysuniętych do przodu, a w niektórych wypadkach nawet w rejon pierwszej pozycji obrony lub na brzegu;

Niejednokrotnie celowym będzie organizować artyleryjskie odwody przeciwpancerne nawet kosztem rejonu przeciwpancernego, którego organizacja przy obronie rubieży wodnej nie zawsze będzie konieczna.

Szczególnego znaczenia nabiera tu organizacja odwodu do walki z desantami powietrznymi, ponieważ forsowanie przez nieprzyjaciela w większości wypadków będzie połączona z wysadzeniem desantu w celu odciągnięcia odwodów obrońcy od miejsc forsowania. Pozostałe elementy ugrupowania z uwagi na to, że ich wykorzystanie nie różni się od obrony w normalnych warunkach, omawiane w niniejszym wykładzie nie będą.

4. Rozbudowa inżynieryjna pasa obrony dywizji piechoty.

Rozbudowa obrony rubieży wodnej uzależniona jest przede wszystkim od warunków w jakich wojska przechodzą do obrony rzeki, jej charakteru i przylegającego terenu, stanu i zadania wojsk własnych, sił i charakteru działań nieprzyjaciela oraz posiadanego czasu na rozbudowę.

Charakter rzeki i przyległego terenu w dużej mierze wpływa na rozbudowę obrony. Wąska rzeka o dolinie nie stwarzającej poważniejszych trudności do jej pokonania przez wojska nacierającego wymaga organizacji obrony mało różniącej się od obrony w warunkach normalnych, Szeroka rzeka o niedostępnych lub trudno dostępnych odcinkach / zabagnione, urwiste brzegi itp/ pozwala mniejszymi siłami organizować obronę znacznie szerszych odcinków, niż w obronie normalnej.

Odcinki obrony nie mogą być wówczas obsadzone równomiernie, co z kolei wpływa na rozbudowę obrony pod względem inżynieryjnym. Na dogodnych odcinkach do forsowania rozbudowuje się obronę jak w warunkach normalnych.
Na odcinkach trudnych do forsowania inżynieryjna rozbudowa ogranicza się nieraz do rozbudowy samodzielnych punmtów oporu połączonych ze sobą transzejami, lub rowami łączącymi. W tym wypadku punkty oporu rozbudowuje się tak, by zamykały one dogodne kierunki działania npla i drogi.

W inżynieryjnej rozbudowie głównego pasa należy przede wszystkim uwzględnić rozbudowę pierwszej pozycji, której rozbudowa winna zapewnić:

- ukrycie sił żywych przed rażeniem broni atomowej, której użycie zwłaszcza przy szerokich rzekach jest możliwe już na pierwszą pozycję;
- niedopuszczenie do forsowania rzeki przez nieprzyjaciela;
- zatrzymanie posuwania się nieprzyjaciela uniemożliwiając mu zdobycie przyczółka pozwalającego na swobodne forsowanie rzeki przez dalsze siły;
- dogodne warunki do kontrataków w celu zepchnięcia nieprzyjaciela do rzeki.

Przedni skraj obrony szczególnie w obronie szerokich rzek, wybiera się jaknajbliżej linii brzegowej, aby środki przeprawowe nieprzyjaciela znajdowały się pod skutecznym ogniem wszystkich rodzajów wojsk. Przy obronie wąskiej rzeki o szerokiej otwartej dolinie i panującym brzegu po stronie nieprzyjaciela, może się okazać bardziej celowe cofnięcie przedniego skraju do tyłu na skraj doliny i wysunięcie na brzeg ubezpieczeń bojowych.

Struktura pierwszej pozycji obrony w zasadzie nie odbiega od zasad obrony organizowanej w normalnych warunkach. Przy rozbudowie jej powinno się jednak uwzględnić przygotowanie stanowisk ogniowych dla dział strzelających na wprost, oraz stanowisk ogniowych dla czołgów i broni maszynowej, umożliwiających dggodne prowadzenia ognia na lustro wody.

Szczególną uwagę zwraca się na rozbudowę punktów i węzłów przeciwpancernych, które winny być przygotowane do obrony okrężnej z uwagi na konieczność utrudnienia nieprzyjacielowi połączenia kilku zdobytych przyczółków w jeden większy.

Rozbudowując stanowiska ogniowe dla broni maszynowej i pojedyńczych strzelców wykorzystuje się wszelkie zakola rzeki, występy, wyspy itp., aby umożliwić prowadzenia ogni skrzydłowych na całej długości bronionego odcinka rzeki i całej jej szerokości.

Schrony bojowe i kopuły pancerne rozbudowuje się na takich samych zasadach, jak w obronie w warunkach normalnych z tym, że powinny one umożliwić dogodne prowadzenie ognia na rzekę.
Rozmieszczenie ich w terenie maskuje się szczególnie dokładnie i nie prowadzi z nich ognia aż do chwili rozpoczęcia forsowania rzeki przez nieprzyjaciela.

Rozbudowa inżynieryjna kolejnych pozycji obrony głównego pasa może być różna, zależna przede wszystkim od możliwości działań nieprzyjaciela na poszczególnych kierunkach.

Na kierunkach trudnodostępnych rozbudowa ich może się ograniczyć jedynie do rozbudowy poszczególnych rejonów obrony, a pozostałe odcinki mało dogodne do działania npla, mogą być tylko dozorowane oraz zamknięte zaporami w tym zaporami chemicznymi i zabezpieczone ogniem artylerii. Na kierunkach dostępnych do działania rozbudowana pozycji nie będzie odbiegała od zasad normalnych.

Zawsze jednak rozbudowa kolejnych pozycji winna zapewnić :

- ukrycie siły żywej przed skutkami wybuchów atomowych;
- niedopuszczenie do pogłębienia zdobytego przez nieprzyjaciela przyczółka;
- dogodne warunki do wykonania kontrataków w celu zniszczenia nieprzyjaciela, któremu udało się sforsować rzekę;
- stworzenie w razie konieczności dogodnych warunków do dalszej obrony aż do chwili podejścia odwodów wyższego szczebla.

Pozycje obrony łączy się z pozycjami ryglowymi w jeden trwały system.

Wszystkie pozycje ryglowe winny być przygotowane do obrony, a na kierunkach szczególnie ważnych rozbudowane pod względem urządzeń fortyfikacyjnych oraz zapór inżynieryjnych. Szczególną rolę w umocnieniu obrony posiada dobrze przygotowany i rozbudowany system zapór, który w powiązaniu z ogniem powinien niedopuścić nieprzyjaciela do forsowania przeszkody wodnej, a w wypadku pomyślnego forsowania przez nieprzyjaciela, utrudnić jego manewr w głębi obrony.

Zaporami minowymi i fortyfikacyjnymi osłania się przede wszystkim brzeg rzeki, przedni skraj rejonów obrony i luki między nimi, pozycje ryglowe punkty i węzły przeciwpancerne.

Przy obronie rubieży wodnej środków inżynieryjnych będzie stosunkowo mało, dlatego też większość ich kieruje się na najbardziej zagrożone odcinki, szeroko wykorzystując zapory chemiczne kierowane lub niekierowane.

Rozmieszczenie i sposób budowy zapór inżynieryjnych w głębi obrony przeprowadza się na takich samych zasadach, jak w obronie w warunkach normalnych, uwzględniając możliwości działania nieprzyjaciela i warunki terenowe przy szerokim wykorzystaniu zapór chemicznych kierowanych z fugasów chemicznych FCH-10.

5. Organizacja systemu ognia.

Jednym z najważniejszych czynników zapewniających powodzenie przy obronie przeszkód wodnych jest dobrze zorganizowany oraz powiązany z przeszkodami i zaporami system ognia wszystkich rodzajów wojsk, a w szczególności piechoty i artylerii.

Częstokroć ogólne nasycenie frontu środkami ogniowymi będzie mniejsze, tym niemniej zapora ogniowa, jaka winna być postawiona na głównym kierunku obrony, wcale nie powinna ustępować zaporze w warunkach normalnej obrony. Szczupłość środków ogniowych dla stworzenia silnej strefy ognia na lustrze wody rekompensujemy manewrem sprzętu i ognia.

System ognia winien zapewnić:

a/ niedopuszczenie nieprzyjaciela do rozpoczęcia forsowania rzeki przez zniszczenie jego sił żywych, środków ogniowych i sprzętu przeprawowego na podejściach do rzeki, w rejonach ześrodkowania i na podstawach wyjściowych;

b/ w wypadku rozpoczęcia forsowania, zniszczenie nieprzyjaciela na wodzie, zadanie mu takich strat, by zmusić go do zaniechania forsowania;

c/ zniszczenie nieprzyjaciela na uchwyconym przez niego przyczółku i jednoczesne zniszczenie jego przepraw celem odcięcia wojsk na przyczółku od jego odwodów i tyłów.

Zazwyczaj brzeg rzeki stwarza dogodne warunki dla organizacji ogni bocznych. Należy zatym wykorzystać wszystkie zakola rzeki, występy brzegów oraz wyspy, dla organizacji bocznego ognia na całej długości i szerokości rzeki. Odcinki rzeki dogodne do przeprawy powinny być ostrzeliwane ogniem moździerzy i karabinów maszynowych z kilku kierunków.

Należy pamiętać o zapewnieniu sobie możliwości ostrzeliwania zalewów rzek / tzw. rękawów/ i ujść, które nieprzyjaciel wykorzysta zazwyczaj do przygotowania członów i innych środków przeprawowych, a następnie do spławienia ich w czasie forsowania.

Z zasady większość środków ogniowych, a szczególnie środki do ognia bocznego nie powinny zdradzać swych stanowisk ogniowych aż do chwili rozpoczęcia przez nieprzyjaciela forsowania.

Uzupełnieniem systemu ognia ppiech, szeroko będzie stosowane wykonywanie napadów falowych z zastosowaniem NST z własnego brzegu, szczególnie w okresie przygotowawczym do forsowania, wykonywany siłami wojsk chemicznych / Brygady Technicznej/, lub siłami pododdziałów piechoty z drugich rzutów pp lub DP.

W sumie system ognia piechoty w połączeniu z napadami falowymi winien być tak zorganizowany, by zapewniał ciągłą zaporę ogniową na lustrze wody i utrzymał npla w ciągłym napięciu.

System ognia artylerii winien przede wszystkim wzbronić nieprzyjacielowi przeprowadzenie forsowania.

Ognie artylerii winny być planowane i wykonywane już na podejściach nieprzyjaciela do rzeki. Działanie artylerii w tym etapie będzie podobne do działania w obronie w normalnych warunkach. Zwalczanie nieprzyjaciela przygotowującego forsowanie polega na zwalczaniu go w rejonach wyczekiwania odległych 10-15 km od rzeki i w rejonach wyjściowych / 2-4 km/.

Zwalczanie w rejonach wyczekiwania dokonuje artyleria korpuśna i dotnictwo. Artyleria dywizji piechoty dokonuje obezwładnienia npla w rejonach wyjściowych, niszczy sprzęt przeprawowy na punktach koncentracji środków przeprawowych oraz wzbrania ruchu nieprzyjaciela po drogach dojścia do rzeki.

Dużą rolę odgrywa w tym etapie ogień artylerii połączony ze stosowaniem pocisków chemicznych napełnionych TST, który w połączeniu z nękaniem npla, utrudnia mu przeprowadzenie niezbędnego manewru sił żywych.

W związku z tym, że nieprzyjaciel przypisuje zasadniczą rolę dużym masom czołgów i samochodów afibii zwłaszcza w pierwszym rzucie, należy na przewidywanym kierunku głównego uderzenia mieć przygotowane ognie wzbraniające celem wzbronienia podejścia ich do rzeki.

Wykonanie ogni wzbraniających winno być zaplanowane na całej szerokości zagrożonego kierunku na rubieżach:

- przed przednim skrajem npla;
- na lustrze wody;
- na własnym brzegu, szczególnie na kierunkach przewidywanego uderzenia atomowego nieprzyjaciela.

Po uchwyceniu przez nieprzyjaciela przyczółka, główna masa ognia artylerii winna być skierowana na przeprawy celem ich zniszczenia i wzbronienia podchodzenia świeżych sił, a następnie na wsparcie kontrataków dla zniszczenia nieprzyjaciela odciętego od przepraw.

Metody niszczenia npla ogniem artylerii w tym etapie nie odbiegają od zasad wykonywania ich w obronie w normalnych warunkach, nie mniej jednak w większym stopniu stosować będzie artyleria pociski z szybko działającym ST na przeprawy celem uniemożliwienia pracy obsługom środków pprzeprawowych oraz wzbronienia podchodzenia świeżych sił.

Duże znaczenie w obronie rzeki ma ogień artylerii strzelającej na wprost, zwłaszcza wobec używania przez nieprzyjaciela czołgów amfibii. Największe nasycenie artylerii strzelającej na wprost winno być na przednim skraju, zaś nasycenie jej na ważnych kierunkach winno dochodzić do norm wymaganych w obronie w normalnych warunkach.

System ognia przeciwpancernego artylerii i piechoty winien być silnie powiązany z systemem zapór inżynieryjnych.

III. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI OBRONY RUBIEŻY WODNEJ PRZED DOWÓDCE DP.

a/ Właściwości wypracowania decyzji do obrony i organizacji współdziałania przez dowódcę DP.

Po otrzymaniu zadania do obrony rzeki dowódca dywizji analizuje zadania i ocenia położenie ze szczególnym uwzględnieniem rzeki jako przeszkody.

Oceniając rzekę z punktu widzenia możliwości forsowania, dowódca dywizji określa przede wszystkim na jakich odcinkach rzeka jest najdogodniejsza do pokonania. Oprócz tego określa te rejony i obiekty terenowe w swoim pasie obrony, które mogą być celem działań nieprzyjaciela, oraz rejony, na które nieprzyjaciel może wykonać uderzenie atomowe i napady chemiczne.

Na tej podstawie ustala przypuszczalny główny kierunek uderzenia nieprzyjaciela, oraz odcinek rzeki na którym skupiona będzie główna masa wojsk i sprzętu przeprawowego.

Ponadto ocena terenu i rzeki winna doprowadzić do następujących wniosków:

- gdzie nieprzyjaciel może przygotować rejony wyczekiwania i wyjściowe oraz rejony koncentracji sprzętu przeprawowego;
- gdzie i jakie może nieprzyjaciel przygotować punkty przeprawowe;
- gdzie należy przeprowadzić przedni skraj obrony - nad rzeką, czy cofnąć go w głąb na panujące wzgórze;
- jak należy zorganizować obronę przeciwpancerną i przeciwko środkom przeprawowym nieprzyjaciela;
- stopień rozbudowy zapór i przygotowanie rzeki jako przeszkody pod względem inżynieryjnym;
- stopień przygotowania obrony pod względem przeciwatomowym i przeciwchemicznym na zagrożonych odcinkach.

Przeprowadzenie rekonesansu przez dowódcę dywizji nie odbiega od zasad przyjętych w obronie w normalnych warunkach z tym tylko, że winien on uwzględnić wykorzystanie rzeki jako przeszkody w systemie obrony dywizji piechoty.

Szczególną uwagę w czasie rekonesansu winien dowódca dywizji zwrócić na ustalenie głównego kierunku forsowania nieprzyjaciela, a w związku z tym określić gdzie i jak umocnić rzekę, aby podnieść jej wartość jako przeszkody.

Ponadto dowódca dywizji dodatkowo powinien:

- określić odcinki najbardziej dogodne do forsowania przez nieprzyjaciela;
- wskazać przypuszczalne rejony wyjściowe, punkty koncentracji środków przeprawowych i punkty przeprawowe nieprzyjaciela;
- ustalić system ognia artylerii, moździerzy i broni maszynowej na przednim skraju, w głębi obrony na skrzydłach i stykach;
- określić system zapór na brzegach i w wodzie oraz w głębi obrony, które należy wybudować siłami i środkami dywizji;
- określić jakość prac związanych z umocnieniem i uniedostępnieniem brzegów;
- wskazać miejsce oraz środki do budowy trwałych budowli obronnych szczególnie przeznaczonych do ostrzeliwania lustra wody.

Organizując współdziałanie dowódca dywizji kładzie szczególny nacisk na zgranie działań wszystkich rodzajów wojsk, celem wzbronienia nieprzyjacielowi forsowania, niszczenia go na wodzie, a po uchwyceniu przyczółków zniszczenia go zdecydowanymi kontratakami.

Współdziałanie organizuje się wg. kierunków, etapów walki i na całą głębokość obrony z uwzględnieniem możliwości wysadzenia desantów powietrznych nieprzyjaciela.

Etapy wg których dowódca dywizji organizuje współdziałanie są następujące:

1. Walka z podchodzącym nieprzyjacielem do rzeki, celem niedopuszczenia do forsowania z marszu oraz wzbornienia zajmowania rejonów ześrodkowania i wyjściowych do forsowania;
2. Walka w celu odparcia natarcia nieprzyjaciela forsującego rzekę i o utrzymanie przedniego skraju obrony.
3. Walka w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony.

Szczególnego znaczenia nabiera drugi etap walki, w którym dowódca dywizji winien przewidzieć wykorzystanie maksymalnej ilości sił i środków dla niedopuszczenia do forsowania i uchwycenia brzegu przez nieprzyjaciela.

b/ Organizacja zabezpieczenia bojowego działań.

Ze względu na to, że przy obronie rubieży wodnej występują te same elementy zabezpieczenia bojowego działań a ich organizacja opiera się na zasadach obowiązujących każdą obronę, w wykładzie omówione zostaną jedynie cechy szczególne niektórych elementów bojowego zabezpieczenia działań.

Rozpoznanie:

Przy obronie rubieży wodnej rozpoznanie nabiera szczególnego znaczenia. Dobrze zorganizowane i prowadzone rozpoznanie przyczyni się w znacznym stopniu do właściwej organizacji obrony i do przeprowadzenia walki obronnej.

Rozpoznanie, poza zadaniami jakie wykonuje w obronie w warunkach normalnych, winno na czas dostarczyć wiadomości o charakterze rzeki, o drogach podejścia nieprzyjaciela do rzeki, o przewidywanym czasie rozpoczęcia forsowania przez nieprzyjaciela oraz przygotowaniach jego do napadu atomowego i chemicznego.

W tym celu szczególną uwagę należy zwrócić na wykrycie ugrupowania nieprzyjaciela, ustalenia jego rejonów wyczekiwania, wyjściowych i punktów koncentracji środków przeprawowych, co umożliwi określenie prawdopodobnych punktów przeprawowych i przypuszczalnych rejonów uderzeń atomowych i napadów chemicznych.

Zadania te, poza lotnictwem, wykonywane będą w dywizji piechoty przez szeroko rozwiniętą sieć PO ogólnowojskowych i rodzajów wojsk, przez działanie grup rozpoznawczych i oddziałów rozpoznawczych jak również przez wypady.

Grupy rozpoznawcze winny być przeszkolone w skrytym pokonywaniu przeszkody wodnej i wyposażone w odpowiedni sprzęt przeprawowy. Z chwilą rozpoczęcia forsowania przez nieprzyjaciela, które przeważnie odbywa się na szerokim froncie, podstawowym zadaniem wszystkich środków rozpoznania będzie ustalenie, które z tych przepraw będą główne, a które drugorzędne lub pozorne, co pozwoli dowódcom pułków i dywizji przeprowadzić niezbędny manewr swoich odwodów na zagrożone kierunki i stworzyć na tychże kierunkach korzystne nasycenie w siłach i środkach.

W toku dalszej walki obronnej zadania rozpoznania będą podobne do wykonywanych w normalnych warunkach obrony, dlatego omawiane w tym wykładzie nie będą.

Ubezpieczenie:

Organizacja ubezpieczenia wojsk przed niespodziewanym napadem nieprzyjaciela przy obronie rzeki nabiera szczególnego znaczenia. Ponieważ najczęściej obrona organizowana będzie na szerokim froncie, stąd łatwość przenikania nieprzyjaciela przez ugrupowanie wojsk, a to z kolei nakłada obowiązek na dowódców wszystkich szczebli na organizację ubezpieczenia na całą głębokość ugrupowania dywizji oraz jej elementów i urządzeń tyłowych.

Szczególną uwagę dowódca dywizji winien zwrócić na styki między oddziałami oraz na odcinki nieobsadzone pomiędzy rejonami obrony baonów, na kierunkach których łatwo mogą przenikać grupy rozpoznawcze nieprzyjaciela.

Dużo uwagi winien poświęcić dowódca dywizji organizacji ubezpieczenia samej rzeki i zależnie od odległości przedniego skraju od rzeki, na brzegu winny być organizowane podsłuchy, placówki, a przy istnieniu wysp, nawet poszczególne rejony obrony mniejszych pododdziałów, co przy dokładnym zorganizowaniu służby, a w nocy systemie oświetlenia rzeki wyklucza możliwość zaskoczenia nieprzyjaciela.

Bardzo ważnym w organizacji ubezpieczenia jest dobrze pomyślany i zorganizowany system alarmowania, który zapewni szybką reakcję na wszystkie próby niespodziewanego napadu nieprzyjaciela.

Obrona przeciwatomowa:

Nieprzyjaciel dążąc do ułatwienia sobie forsowania, wykorzysta niewątpliwie taki środek obezwładnienia, jakim jest broń atomowa o działaniu wybuchowym i BSP.

Wychodząc ze specyfiki organizacji obrony rubieży wodnej, gdzie rzeka nawet o średniej szerokości, ale przy bagnistych brzegach rozdziela ugrupowanie stron walczących, stwarzając przerwę między nimi 500 m, a nawet do 1 km, i więcej, istnieje możliwość, że uderzenia broni atomowej może nieprzyjaciel wykonywać już na pierwszą pozycję obrony, bez obawy rażenia własnych wojsk.

Ponadto zawsze należy liczyć się z użyciem przez nieprzyjaciela BSP i chemicznych środków walki we wszystkich okresach walki.

Szczególną uwagę dowódca dywizji winien zwrócić na organizację obrony przeciwatomowej pierwszej pozycji, na kierunkach prawdopodobnych głównych uderzeń nieprzyjaciela.

Obrona przeciwatomowa obejmuje jak w normalnej obronie szereg przedsięwzięć mających na celu zabezpieczenie wojsk przed działaniem broni atomowej i zachowanie ich pełnej gotowości bojowej.

Do nich należą:

- organizacja powiadamiania wojsk o niebezpieczeństwie napadu atomowego;
- organizacja rozpoznania promieniowania;
- inżynieryjne urządzenie pasa obrony DP, ze szczególnym uwzględnieniem rozbudowy pierwszej pozycji i kierunków prawdopodobnych głównych uderzeń npla;
- likwidacja skutków napadu atomowego.

Czynności jakie winny wykonać wojska w zakresie realizacji tych przedsięwzięć w wykładzie omawiane nie będą, gdyż pozostają one takie same jak w normalnej obronie. Niemniej jednak, fakt obrony DP w szerszym pasie, mniejsza ilość środków rozbudowy obrony, konieczność pełnej rozbudowy pod względem przeciwatomowym pierwszej pozycji winny przyświecać dowódcy dywizji w całości pracy nad organizacją obrony.

Nieprzyjaciel dążąc do ułatwienia sobie forsowania wykorzysta niewątpliwie taki środek obezwładnienia jakim jest broń atomowa, przy czym uderzenia atomowe przy istnieniu szerokich rzek może on wykonywań już na pierwszą pozycję obrony bez obawy rażenia własnych wojsk na podstawach wyjściowych do natarcia.

Broń atomowa jako środek obezwładnienia w rękach wyższego dowódcy, stosowana jest na ważniejszych kierunkach. Mimo to przy forsowaniu rzek przez nieprzyjaciela należy liczyć się z jej użyciem nawet na mniej ważnych kierunkach.

Ponadto zawsze należy się liczyć z użyciem przez nieprzyjaciela BSP i chemicznych środków walki we wszystkich okresach walki. To wszystko mówi nam o tym, że wymaganiami obrony przeciwatomowej winien być przesiąknięty cały proces organizacji obrony w tej liczbie i wszystkie elementy zabezpieczenia bojowego działań.

Obrona przeciwatomowa obejmuje szereg specjalnych przedsięwzięć mających na celu zabezpieczenie wojsk przed działaniem broni atomowej i zachowanie ich pełnej gotowości bojowej. Do nich należy:

- organizacja powiadamiania wojsk i niebezpieczeństwie napadu atomowego;
- organizacja rozpoznania promieniowania;
- inżynieryjne urządzenie pasa obrony;
- likwidacja skutków napadu atomowego.

Czynności jakie winny wykonać wojska w zakresie realizacji tych przedsięwzięć w wykładzie omawiane nie będą, gdyż pozostają one takie same jak w normalnej obronie. Niemniej jednak, fakt obrony DP w gorszym pasie, mniejsza ilość środków do rozbudowy obrony, powinny przyświecać dcy dywizji w realizacji tych przedsięwzięć.

Obrona rzeki: Instytut Broni

Obrona rzeki ma na celu niedopuszczenie nieprzyjaciela do prowadzenia rozpoznania w toku organizacji walki, jak również uniemożliwienia forsowania jej przez nieprzyjaciela w toku natarcia.

Sposoby obrony rzeki są różne i zależą w dużej mierze od charakteru rzeki.

Szczególnego znaczenia nabiera tu rozbudowa systemu zapór inżynieryjnych w wodzie i połączenie ich w jeden trwały system z zaporami inżynieryjnymi osłaniającymi przedni skraj obrony.

Zapory inżynieryjne ustawione w wodzie składają się z zapór minowych i fortyfikacyjnych.

Zapory minowe mogą być różne i zależne od przewidywanych działań nieprzyjaciela na danym kierunku. Mogą to być miny pczołg i ppiech na brodach, miny pływające na przypuszczalnych punktach przeprawy promowej, miny pppiech na liniach lądowania itd.

Spośród zapór fortyfikacyjnych szeroko stosuje się jeże metalowe połączone ze sobą drutem kolczastym, a także sieci z drutu kolczastego.

Zapory fortyfikacyjne z zasady umacnia się zaporami minowymi. Można również jako zapór używać łatwopalnych materiałów jak smary, nafta itp., w celu tworzenia pasów ognia na wodzie uniemożliwiających nieprzyjacielowi kontynuowanie przeprawy.

Ponadto w toku walki mogą być używane kutry bojowe, które pojawiają się niespodziewanie w rejonie przeprawy i ogniem z dział i ckm poważnie hamują tempo przeprawy i powodują duże straty nieprzyjaciela.

Obrona przeciwpancerna: system ogniowy

Obronę przeciwpancerną przy obronie rubieży wodnej organizuje się wg ogólnych zasad. Główną cechą charakterystyczną obrony przeciwpancernej z uwagi na mniejszą ilość środków przeciwpancernych będzie szeroki ich manewr zarówno z głębi obrony, jak i wzdłuż frontu z kierunków mniej zagrożonych, połączony z umiejętnym wykorzystaniem terenu i przygotowaniem go pod względem przeciwpancernym.

Dużą rolę w niszczeniu nacierających czołgów nieprzyjaciela odgrywają wojska inżynieryjne, które swoimi pracami przy umocnieniu rzeki i terenu rekompensują stosunkowo małą ilość środków przeciwpancernych.

Dowódca dywizji przy organizacji obrony przeciwpancernej szczególną uwagę winien zwrócić po pierwsze: na nasycenie środkami przeciwpancernymi batalionów pierwszego rzutu na przewidywanych kierunkach forsowania nieprzyjaciela, uzyskując tam nasycenie zbliżone do obrony w normalnych warunkach;
po drugie: na organizację artyleryjskich odwodów i oddziałów zaporowych, których działanie winno być nacelowane na wzmocnienie obrony przeciwpancernej na zagrożonych kierunkach.

Inne elementy obrony przeciwpancernej, jak system ogni artylerii strzelającej z zakrytych SO, system zapór, system obs-meld, zasada odpowiedzialności za organizację nie różnią się w zasadzie od obrony w warunkach normalnych.

Obrona przeciwlotnicza:

Dywizja piechoty z uwagi na szerokość pasa obrony przy obronie rubieży wodnej nie może liczyć na takie wzmocnienie artylerią przeciwlotniczą, by zdolna była osłonić z maksymalnym nasyceniem cały pas obrony.

Dlatego też, podstawową zasadą w tych warunkach powinno być zmasowane użycie większości środków przeciwlotniczych na kierunku głównego wysiłku obrony. Osiągnąć je można przez racjonalne rozmieszczenie stanowisk ogniowych artylerii przeciwlotniczej oraz przez manewr środkami przeciwlotniczymi na główny wysiłek obrony. Zadaniem artylerii przeciwlotniczej jest osłona czołowych rzutów dywizji na głównym wysiłku obrony oraz osłona rejonów rozmieszczenia odwodu ogólnowojskowego, odwodów specjalnych i głównej masy artylerii.
Ugrupowanie wojsk na pomocniczym kierunku winno być osłonięte organicznymi środkami przeciwlotniczymi danych pododdziałów, przy szerokim zastosowaniu środków piechoty do walki z nisko latającymi samolotami.

Obrona przeciwdesantowa: wprowadzić

W odróżnieniu od obrony w normalnych warunkach, w których nieprzyjaciel może wyrzucać w pasie obrony dywizji desanty dywersyjne, w obronie rubieży wodnej możemy już spotkać się z desantem taktycznym w sile od baonu do dywizji nplu.

Oczywiście w wypadku wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu w sile dywizji zwalczanie go będzie zorganizowane przez korpus. Niemniej jednak przez dobrze zorganizowany system obserwacji i alarmowania, rozbudowę zapór w rejonie ewentualnego lądowania oraz przez szybki manewr odwodem, dywizja może niedopuścić do lądowania nieprzyjaciela niszcząc jego pierwsze rzuty spadochronowe lub lokalizując działanie desantu do czasu przybycia sił wydzielonych przez korpus. Dlatego koniecznym jest w dywizji piechoty organizowanie odwodu przeciwdesantowego ze składu wojsk będących w odwodzie ogólnowojskowym / drugim rzucie / dywizji lub oddzielnego elementu ugrupowania bojowego.

Jego skład w DP może być w sile dd kompanii do batalionu piechoty wzmocnionej art. przeciwpancerną, przeciwlotniczą, saperami i wyposażony w środki transportowe.

Rozmieszczony on będzie za głównym pasem obrony, lub na głównym pasie w miejscu możliwego ~~desantowania~~ rejonu nieprzyjaciela. Mogą być wypadki, że do odwodu przeciwdesantowego wydzielona będzie część sił z odwodu ogólnowojskowego dywizji. Najczęściej ten wypadek będzie miał miejsce wtedy, gdy możliwy rejon desantowania npla pokrywa się z rejonem rozmieszczenia odwodu / drugiego rzutu/ dywizji i w tych wypadkach, jeśli dywizja piechoty dysponuje małą ilością sił i środków nie jest w stanie organizować oddzielnego elementu ugrupowania bojowego.

IV. PROWADZENIE WALKI PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY W OBRONIE PRZESZKODY WODNEJ.

1. Walka z podchodzącym nieprzyjacielem do rzeki celem niedopuszczenia do forsowania z marszu oraz wzbronienia zajmowania rejonów ześrodkowania i wyjściowych do forsowania.

W wypadku organizacji obrony rubieży wodnej bezstyczności z nieprzyjacielem należy liczyć się z próbą forsowania rzeki z marszu przez pododdziały nieprzyjaciela podchodzącego do rzeki. W pierwszym rzędzie będą to oddziały piechoty wzmocnione czołgami lub lekkie rozpoznawcze pułki pancerne.

W tych wypadkach dowódca dywizji na podstawie danych różnych źródeł rozpoznania skupia uwagę i dokonuje przedsięwzięć w celu uniemożliwienia forsowania z marszu.

Zasadniczym środkiem w ręku dowódcy dywizji to artyleria, która wykonuje ognie w celu dezorganizacji podejścia do rzeki i niszczenia sił żywych czołowych oddziałów nieprzyjaciela.

W czasie wykonywania tych zadań artyleria może stosować pociski ze środkami trującymi.

Może też w tym czasie zostać wykonane uderzenie atomowe w celu opóźnienia podejścia /będzie to zazwyczaj na ważnych kierunkach działania nieprzyjaciela/.

Gdy forsowanie z marszu nie udało się i nieprzyjaciel organizuje przygotowanie forsowania, zasadniczym zadaniem obrony jest niszczenie środków przeprawowych i siły żywej nieprzyjaciela w rejonach zośrodkowania i wyjściowych oraz uzyskanie danych o przygotowaniach nieprzyjaciela do napadu atomowego i chemicznego. Zadanie to wykonuje lotnictwo i artyleria dywizji i korpusu.

2. Walka w celu odparcia natarcia nieprzyjaciela forsującego rzekę i o utrzymania przedniego skraju obrony.

Rozpoczęcie forsowania nieprzyjaciel poprzedzi zwykle artyleryjskim przygotowaniem ataku, a w czasie jego trwania będzie podciągał swoje pierwsze rzuty bliżej rzeki. W tym okresie dowódca dywizji winien zdecydować, jakie ognie artylerii należy wykonać celem utrudnienia podejścia noeprzyjaciela i wzbronienia mu ładowania się na środki przeprawowe.

Artyleryjsko-lotnicze przygotowanie ataku i forsowania może być połączone z atomowym przygotowaniem, które z uwagi na istnienie rzeki, a tym samym zwiększoną odległość między nieprzyjadielem, a naszymi wojskami może być wykonane już na pierwszę pozycję głównego pasa obrony.

Dlatego też dowódca dywizji powinien dążyć wszelkimi sposobami do zmniejszenia strat własnych, a w wypadku uderzenia do zamknięcia wyłomu kosztem odwodów pułkowych, a nawet dywizyjnych.

Zakończenie artyleryjskiego przygotowania ataku związane będzie z wyruszeniem pierwszych fal i przeniesienia ognia artylerii nieprzyjaciela w głąb.
To wszystko daje możliwość otwarcia ognia własnych środków ogniowych i zmasowania go na lustro wody.

Dowódcy wszystkich szczebli winni dopilnować, aby ogień poszczególnych środków był najracjonalniej wykorzystany.

Lotnictwo w tym czasie zwalcza oddziały podchodzące do przepraw lub znajdujące się w rejonach ześrodkowania oraz artylerię na stanowiskach ogniowych, stosując podczas swych ataków oprócz normalnych środków rażenia bomby z ST.

Z chwilą rozpoczęcia forsowania przez nieprzyjaciela podstawowym zadaniem dowódcy i sztabu będzie ustalenie jego głównego kierunku uderzenia. Należy zaznaczyć, że w odróżnieniu od normalnego natarcia, w którym nieprzyjaciel atakuje jednocześnie obronę w całym pasie dywizji i główny jego kierunek uwidacznia się dopiero po pewnym czasie, w obronie rzeki, chociaż nieprzyjaciel będzie stosował forsowanie na szerokim froncie główne kierunki dadzą się ustalić wcześniej, a przy aktywnym rozpoznaniu prowadzonym przez własne wojska dowódca dywizji ma możliwość wykonania w porę manewru siłami i środkami, celem stworzenia właściwego stosunku sił na zagrożonym kierunku.

Po włamaniu się nieprzyjaciela do pierwszej transzei dowódcy pułków winni powziąć decyzję do kontrataku i za zgodą dowódcy dywizji wykonać je.

Dowódca dywizji wspiera walkę pułków ogniem artylerii skierowując go na zagrożone kierunku, a w razie konieczności wysuwa swój odwód przeciwpancerny i oddział zaporowy.

Jeżeli nieprzyjacielowi udało się sforsować rzekę i uchwycić 2-3 niewielkie przyczółki, bardzo ważnym jest określenie, który z nich jest najgroźniejszy, celem skupienia na nim większości ognia oraz wysiłku odwodów dla zniszczenia sił, które przeprawiły się. Najważniejszym zadaniem w tym czasie będzie niedopuszczenie do połączenia się tych przyczółków w jeden duży,

Mogą być wypadki, że nieprzyjaciel rozpocznie forsowanie bez artyleryjskiego i lotniczego przygotowania, przeprawiając czołowe fale tuż przed świtem celem uchwycenia przyczółka, a o świcie przy dobrej widoczności ruszyć do natarcia.

Wypadek ten będzie miał miejsco, jeżeli obrona była przygotowana doraźnie, a nieprzyjacielowi nie udało się forsowanie z marszu. Dlatego też dobrze zorganizowany system obserwacji i alarmowania winien na czas powiadomić wojska o próbach forsowania nieprzyjaciela i umożliwić na czas otwarcie ognia ze wszystkich środków ogniowych.

3. Walka w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony.

Po ustaleniu głównego kierunku uderzenia nieprzyjaciela dowódca dywizji pobiera decyzję do wykonania kontrataku odwodem /drugim rzutem/ dywizji/. Będzie do zwykle w czasie walki o pierwszą pozycję obrony. Czasem może okazać się celowym, by pułk, na którego kierunku planowany jest kontratak dywizyjny, nie kontratakował swym odwodem / drugim rzutem, a utrzymując określoną rubież zabezpieczał wykonanie kontrataku odwodów dywizji.
Kontratak odwodu dywizji winien być poprzedzony krótką, ale gwałtowną NO artylerii. Dla zabezpieczenia powodzenia kontratakowi należy wzbronić nplowi przeprawiania na opanowanym przyczółku świeżych sił. Zadanie to wykonuje artyleria dywizyjna przy użyciu między innymi pocisków z szybkodziałającymi środkami trującymi.

Po udanym kontrataku odwodów dywizyjnych, dowódca dywizji winien przystąpić do likwidacji nieprzyjaciela na poszczególnych kierunkach włamania, organizując przy tym dokładne rozpoznanie celem ustalenia dalszych zamiarów nieprzyjaciela.

Należy podkreślić, że w obronie rzeki, dowódcy winni dążyć do wykonania kontrataków wcześniej i z bliższych podstaw wyjściowych, Chodzi o to, by bić nieprzyjaciela częściami, nie dać mu czasu na umocnienie się na zdobytym przyczółku i jaknajszybciej odzyskać utracony brzeg.

Należy pamiętać, że dać się odepchnąć od rzeki, jest równoznaczne z utratą wszystkich korzyści, płynących z możliwości wykorzystania rzeki jako przeszkody w systemie obrony. Jeżeli nieprzyjacielowi uda się uzyskać głębokie włamanie na szerokim froncie i nie ma warunków na wykonanie kontrataku, należy w oparciu o drugą lub trzecią pozycję obrony zatrzymać posuwanie się nieprzyjaciela od czoła wzbronić napływu na opanowanym przyczółku świeżych sił, a przez uporczywą obronę na skrzydłach włamania stworzyć warunki do kontrataku drugiego rzutu /odwodu/ korpusu armijnego. W celu wzbronienia planowego napływu świeżych sił na opanowany przez nieprzyjaciela przyczółek, należy obezwładniać przygotowujące się do forsowania kolejne fale i rzuty oraz dezorganizować przeprawę npla. Zadanie to może być wykonywane przez użycie przy pomocy artylerii i lotnictwa szybkodziałających T i NST, a na ważnych kierunkach nawet bomb atomowych na przeprawy i odwody podchodzące z głębi.

Wnioski ogólne:

1. Organizacja i prowadzenie walki przy obronie rubieży wodnej wymaga od dowódcy i sztabu dywizji głębokiej znajomości zasad współczesnej walki obronnej. Mimo, iż rzeki, jako naturalne przeszkody wodne, utrudniają prowadzenie współczesnej walki zaczepnej i wzmacniają obronę, to jednak rzeka słabo broniona nie stanowi zbyt wielkiej przeszkody.

2. Dywizja piechoty może bronić rubieży wodnej na własnym brzegu wykorzystując rzekę jako przeszkodę w systemie własnej obrony, lub na przeciwległym brzegu organizując przyczółek.
W tym drugim wypadku może ona bronić się całością sił na przeciwległym brzegu obsadzając główny pas, lub też może organizować obronę na obydwu brzegach.

Każdy z tych sposobów będzie zależał od konkretnych warunków od posiadanych sił i środków i od zamiaru wyższego przełożonego.

3. Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty w większości wypadków będzie w jednym rzucie z zachowaniem silnego odwodu; nie wyklucza to jednak, że na kierunkach szczególnie ważnych ugrupowanie będzie w dwa rzuty.

4. Szczególną rolę przy obronie rubieży wodnej mają do spełniania ruchome elementy ugrupowania bojowego takie, jak AOPpanc, OZap, których działanie nastawione będzie na wzmocnienie obrony przedwpancernej w pułkach piechoty. Przy dogodnych warunkach terenowych i przy wzmocnieniu dywizji artylerią przeciwpancerną niejednokrotnie celowym będzie organizowanie w dywizji dwóch AOPpanc, nawet kosztem rejonu przeciwpancernego.

5. Struktura pasa obrony dywizji piechoty na kierunkach dogodnych do działań nieprzyjaciela nie różni się od struktury w warunkach normalnych, natomiast stopień rozbudowy inżynieryjnej może być różny, zależny od czasu, sił i środków oraz ważności bronionego kierunku.

6. Prowadzenie walki obronnej charakteryzuje się dążeniem do
- załamania prób forsowania nieprzyjaciela przez zadanie mu jaknajwiększych strat już na lustrze wody;
- niedopuszczenia do umocnienia się sił nieprzyjaciela na opanowanym przyczółku, oraz wzbronienia połączenia kilku przyczółków w jeden większy;
- z zasady wcześniejszym wykonywaniem kontrataków swoimi odwodami / drugimi rzutami /.

Źródła i literatura:

1. R.Pol. cz. I pkt 769-787
2. Wydawnictwa Akademii im. M. FRUNZE " Taktyka Ogólna " str.
3. Myśl Wojskowa - luty 1951r. str. 87-93. "Natarcie dywizji amerykańskiej i forsowanie przeszkody wodnej".

4. Myśl wojskowa - maj 1951r. str. 37-50 " Cechy szczególne obrony rubieży wodnej".

5. Myśl wojskowa - maj 1953r. str. 34-48 "Właściwości obrony rubieży wodnej".
Myśl wojskowa: Paźdz. 1954r, Uwagi o inżynieryjnym zabezpieczeniu obrony nad rzeką.

6. Właściwości działań bojowych wojsk w warunkach użycia broni atomowej i BSP.

7. Instr. MON: Prowadzenie działań bojowych w warunkach użycia broni atomowej na polu walki w/g poglądów amerykańskich - 1955r.

OPRACOWAŁ:
WYKŁADOWCA TAKTYKI OGÓLNEJ

/-/ P I K U Ł A - kpt.

SPRAWDZIŁ:
ST KIER. TAKTYCZNY II KURSU

/-/ W I T T - mjr

Wydrukowano w 125 egz.
Egz.nr 1-125 bibl.tajna
Wyk. Pikuła kpt.
Druk.Olszewska,dn.29.3.56r.
Nr 1151/109